

Življenje z medvedi

Letno glasilo projekta LIFE DINALP BEAR, 2018



LIFE
DINALP
BEAR



LIFE13 NAT/SI/000550

- ▶ Ustreznega habitata za medveda je veliko, a je razdrobljen
- ▶ Številčnost medveda v Sloveniji in na Hrvaškem v zadnjih 20-ih letih
- ▶ Komunikacija v službi ohranjanja velikih zveri
- ▶ Pravna ureditev medvedjega turizma
- ▶ Gostili smo 26. IBA konferenco



Spoštovane bralke in bralci.

Pripravili smo že četrto številko letnega glasila »Življenje z medvedi«, ki izhaja v sklopu mednarodnega projekta LIFE DINALP BEAR.

V četrtem letu projekta smo izdelali nekatere izmed najbolj pomembnih analiz z vidika nudenja znanstvene in strokovne podpore pri upravljaljskih odločitvah glede dolgoročnega ohranjanja populacije medveda. Za vas smo povzeli rezultate preštevanja medvedov s pomočjo molekularno-genetskih metod, 20-letne rekonstrukcije populacijske dinamike medveda, preiskovanja ustreznosti življenjskega prostora za medveda v Alpah in Dinaridih ter povezljivost tega prostora in zaključke poskusa o načinu rabe krmišč zaradi umetnega krmljenja. Sodelujemo tudi v procesu oblikovanja pravnega okvira za opazovanje medvedov za namene turističnega trženja.

Tudi z vidika širjenja naših spoznanj in ozaveščanja širše javnosti smo bili izredno aktivni. Še posebej smo ponosni na organizacijo in izredno uspešno izvedbo mednarodne konference o raziskavah in upravljanju medvedov s celega sveta.

Želimo vam prijetno branje.

Nives Pagon

Kazalo vsebine

Ustreznega habitata za medveda je veliko, a je razdrobljen	3
Koliko medvedov živi na Hrvaškem?	4
Številčnost medveda v Sloveniji in na Hrvaškem v zadnjih 20-ih letih	6
Preskus učinkovitosti krmljenja medvedov z mrhovino	8
Komunikacija v službi ohranjanja velikih zveri	9
Zmanjšanje negativnih in povečanje pozitivnih učinkov medvedjega turizma	10
Gostili smo 26. IBA konferenco	12
Podprli smo novi Kodeks obnašanja v naravi	14

Ustreznega habitata za medveda je veliko, a je razdrobljen

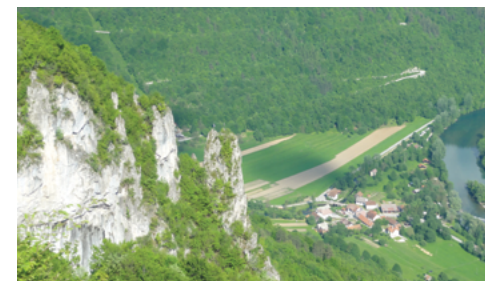
Habitat katerekoli živalske vrste je sestavljen iz krp primerne habitata in neprimerne predelov, skozi katere se osebk premikajo (vendar se v njem ne zadržujejo), ter ovir, ki to gibanje preprečujejo. Izguba in razdrobljenost habitata sta med glavnimi razlogi ogroženosti medvedov v svetu, kar velja tudi za rjavega medveda v Dinaridih, zlasti pa v Alpah.

Da bi natančneje poznali habitatne zahteve te vrste, smo analizirali [habitatno primernost in povezanost prostora za medveda v večjem delu Dinaridov in Alp](#) ter pripravili smernice za prostorske načrtovalce. Slednje bodo osnova pri prizadevanjih za ohranjanje oz. povečevanje povezanosti prostora. Za analizo primernosti prostora smo uporabili obsežno podatkovno banko lokacij vseh medvedov, ki so bili na tem območju spremljani z GPS telemetrijo.

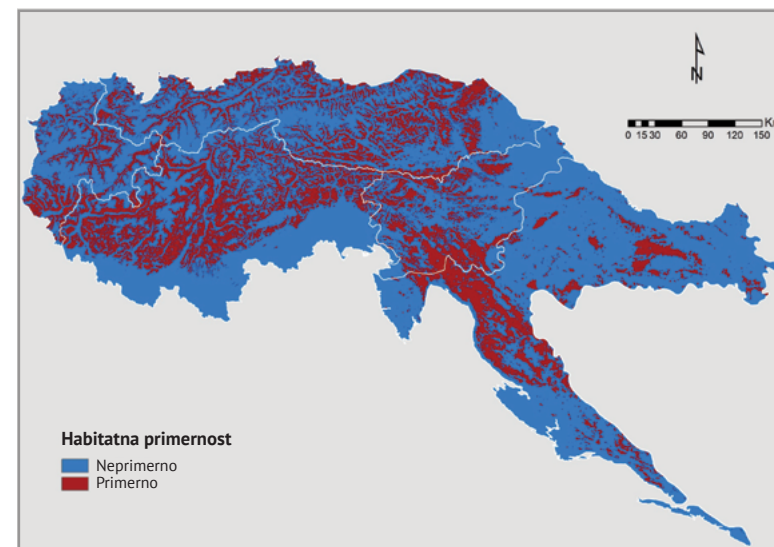
Medvedi v vseh treh obravnavanih demografskih skupinah (Dinaridi, predalpski del in Alpe) so primarno izbirali gozdnata območja, opazno pa so se skupine razlikovale po vplivih ostalih okoljskih spremenljivk. Zlasti

posebni so medvedi v Trentinu (italijanske Alpe), ki izbirajo bolj nedostopna območja z razgibano topografijo, kar je morda posledica vplivov človeka.

Na obravnavanem območju je veliko habitata, ki je primeren za medveda, vendar je močno razdrobljen. Največje in najbolj pomembne habitatne krpe se nahajajo na območju trenutne razširjenosti vrste. Za ohranjanje zadostne povezanosti habitata znotraj populacij in med populacijami je ključna dobra in poenotena (torej med državami usklajena) politika odločanja in rabe prostora.



V Alpah in Dinaridih je za rjavega medveda veliko ustreznega habitata, ki pa je močno razdrobljen.



Karta primernosti življenjskega prostora (habitata) rjavega medveda v Alpah in Dinaridih (Hrvaška, Slovenija, deli Avstrije, Italije in Švice).

Koliko medvedov živi na Hrvaškem?

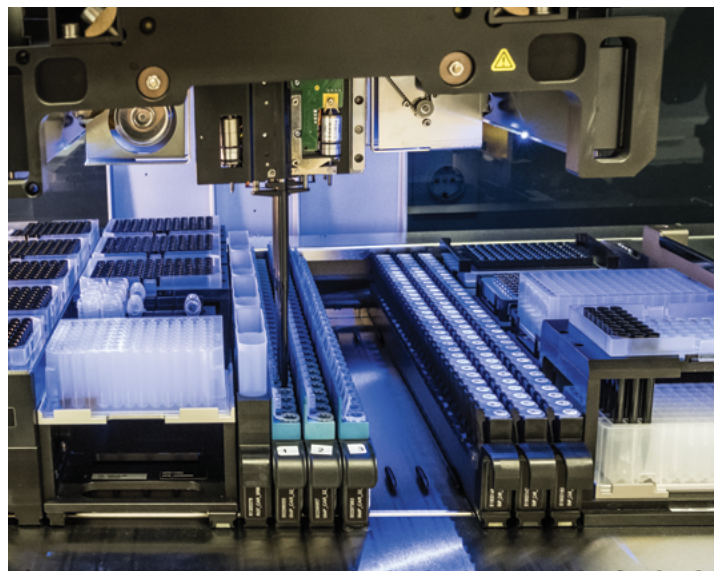
Na Hrvaškem smo prvič znanstveno ocenili velikost populacije rjavega medveda

Projektna skupina LIFE DINALP BEAR je od septembra do decembra 2015 na ozemlju Hrvaške in Slovenije v namen genetskih raziskav organizirala zbiranje medvedjih iztrebkov. S pomočjo več tisoč prostovoljcev (sicer večinoma lovcev in gozdarjev, a tudi zainteresirane širše javnosti) je bilo na območju več kot 20.000 km² v obeh državah skupaj zbranih kar 4687 neinvazivnih genetskih vzorcev. Za Hrvaško je bilo to prvič, da je bila populacija rjavega medveda ocenjena s pomočjo znanstvene metodologije.

Vzorke smo obdelali na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, in sicer z uporabo laboratorijske robotike ter metode naslednje generacije sekvenciranja DNK, kar je v procesu ekstrakcije DNK in genotipizacije bistveno zmanjšalo časovni in stroškovni okvir dela.

Poleg ostalih parametrov smo **ocenili minimalno in maksimalno število medvedov na Hrvaškem v letu 2015**. Najnižja letna ocena je bila 793 (95 % CI: 702-928), največja pa 937 (846-1072) medvedov. Minimalna letna ocena se nanaša na obdobje pozimi 2015 - po smrtnosti tistega leta, a pred rojstvom nove kohorte mladičev. Najvišja letna ocena pa se nanaša na pomlad 2015 ter že vključuje potomce, rojene tistega leta. Ocenili smo tudi razmerje med spoloma, ki je za hrvaško populacijo rjavega medveda znašalo 58,2 % samic in 41,8 % samcev.

Zahvaljujoč rezultatom te raziskave je lahko sedaj proces odločanja o ohranjanju in upravljanju rjavega medveda na Hrvaškem podprt z najkakovostnejšimi znanstvenimi podatki.

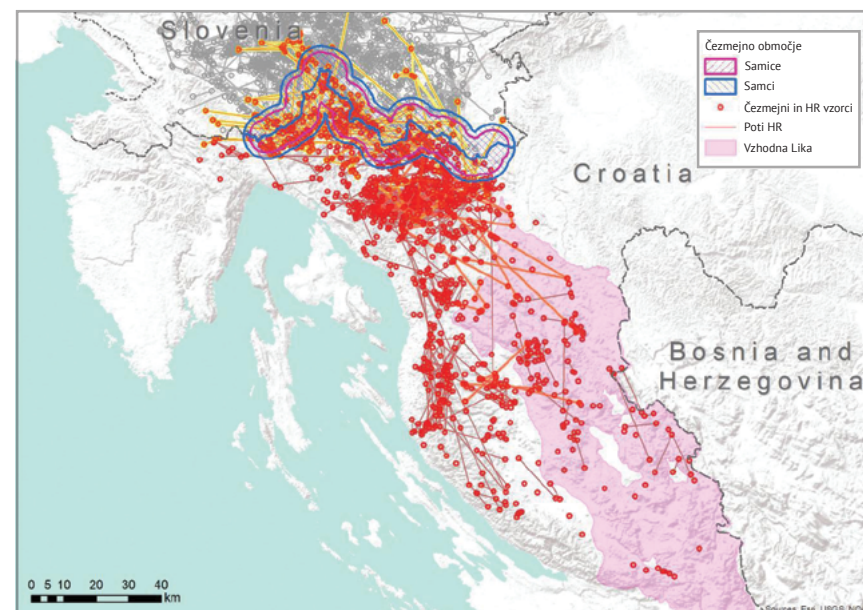


Notranjost robota za delo z genetskimi vzorci v našem laboratoriju v Ljubljani med ekstrakcijo DNK.

Poročilo:



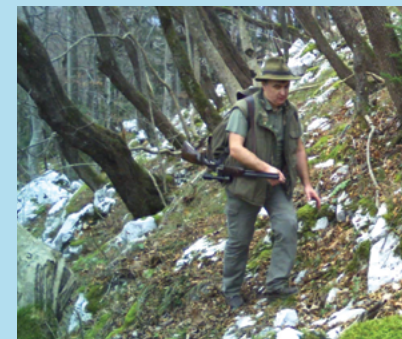
SKENIRAJ!



Prostorska porazdelitev genetskih vzorcev medveda na Hrvaškem. Črte (poti) povezujejo vzorce istega osebk, poti zaznanih čezmejnih živali pa so označene rumeno.

Tadej Burazer,
lovec v Lovski družini Loka Črnomelj

“Tudi sam sem sodeloval v tej študiji, in sicer z neinvazivnim genetskim vzorčenjem medveda na terenu. V današnji dobi, ko je treba proučevati za potrebe prihodnjega upravljanja in se hkrati posluževati spoznanj iz preteklosti, je nedvomno najboljša popotnica za uspeh dobra povezava med lovci in strokovnjaki za posamezne vrste prostoživečih živali. Kot lovec vedno podpiram strokoven pristop k obravnavi določene gozdne vrste in upam, da bom – ko bo spet priložnost – ponovno povabljen k sodelovanju!”



Številčnost medveda v Sloveniji in na Hrvaškem v zadnjih 20-ih letih

Populacijska dinamika oz. spreminjanje številčnosti populacije v času je eden glavnih parametrov pri upravljanju in raziskavah prostoživečih živalskih vrst. Za ocenjevanje številčnosti medveda je v zadnjem desetletju najbolj uveljavljena metoda molekularne genetike, ki pa je zaradi logistične zahtevnosti in finančnega bremena ni mogoče izvesti vsako leto. Za boljše poznavanje vsakoletne številčnosti medveda v Sloveniji in na Hrvaškem smo razvili več metod [rekonstrukcije številčnosti populacije in spolne ter starostne sestave](#). Te metode modeliranja temeljijo na zanesljivih točkovnih ocenah številčnosti, pridobljenih z molekularno genetiko, in vsakoletnih podatkih o odvzemu medveda.

Rezultati različnih preskušanih metod napovedujejo, da se je številčnost dinarske populacije medveda v zadnjih 20-ih letih naglo in večino časa povečevala. V tem času se je populacija medveda v Sloveniji vsako leto

v povprečju povečala za 4,5 %, na Hrvaškem pa za 5,0 %. Spomladi leta 1998 je po oceni v Sloveniji živel 405 (CI: 330-460) medvedov, za leto 2018 pa znaša ocena pomladanske številčnosti že 975 osebkov (875-1130), kar je okoli 2,5-krat več kot pred dvajsetimi leti. Treba je opozoriti, da se je za Slovenijo doslej poročalo ocene za pozno jesensko obdobje, ko je številčnost medveda na najnižji letni ravni. Tukaj poročane vrednosti pa so »pomladanske«, ko je številčnost v letnem ciklu (po kotitvi mladičev) najvišja (»jesenske« ocene so za četrtino nižje od »pomladanskih«).

V Sloveniji se je relativna antropogena smrtnost v analiziranem obdobju postopno zmanjševala, na Hrvaškem pa hitro povečevala, kar je posledica sprememb intenzivnosti lova na medveda med državama. Le-ta je v zadnjih letih na Hrvaškem večji kot v Sloveniji. Z lovom se je v Sloveniji povprečno letno odvzelo 12 % in na Hrvaškem 11 % popula-



V zadnjih dvajsetih letih se je številčnost populacije medveda v Dinaridih naglo in večino časa povečevala.

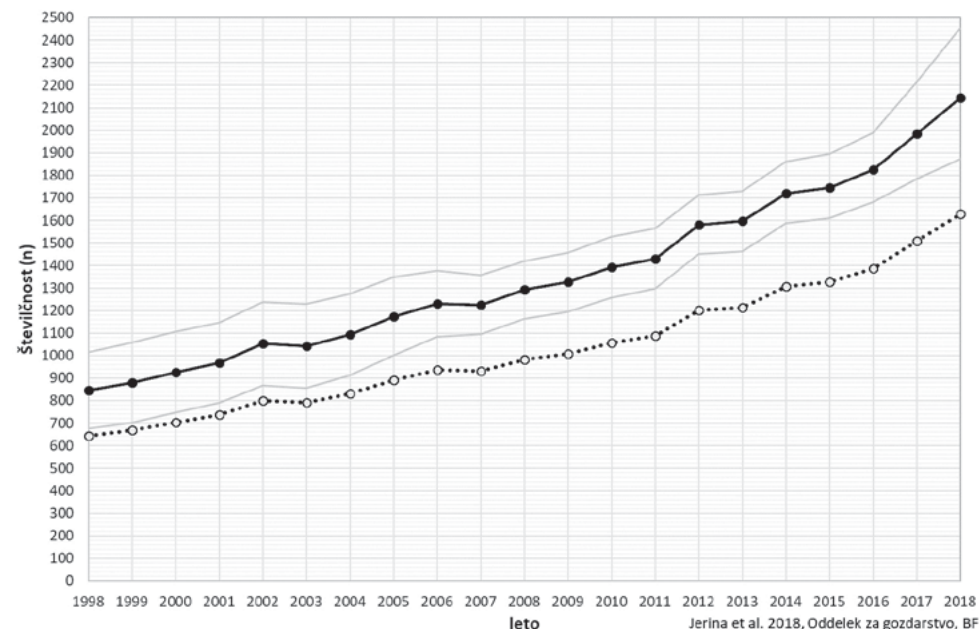
Poročilo:



SKENIRAJ!

cije. V Sloveniji je lov usmerjen predvsem na lažje (mlajše) medvede obeh spolov, kar skuša slediti naravnim vzorcem smrtnosti, na Hrvaškem pa na odrasle samce (trofejni lov). Iz rekonstruiranih starostnih struktur je razvidno, da je delež odraslih samcev v primerjavi z deležem odraslih samic v populaciji (zelo) nizek, na kar bomo morali biti pri prihodnjem

upravljanju pozorni. Ob predpostavki, da bo delež evidentirane smrtnosti v prihodnje ostal podoben dosedanjemu, znaša trajnostna (ki populacijo natanko stabilizira) antropogena smrtnost dinarske populacije 18-20 %, trajnostna lovna smrtnost pa 14-17 %, kar je znatno več od dosedanje povprečne relativne lovne smrtnosti.



Populacijska dinamika medveda v Sloveniji in na Hrvaškem v obdobju 1998-2018. Polna črna črta predstavlja številčnost po razmnoževanju (svetlosivi črti sta pripadajoč interval zaupanja), prekinjena siva črta pa številčnost pred razmnoževanjem.

Dr. Maja Lazarus,
Inštitut za medicino in zdravje pri delu, Zagreb, Hrvaška

“Dodana vrednost projekta LIFE DINALP BEAR za našo lastno raziskovalno skupino je bila priložnost raziskati, če se strupene kovine iz hrane v medvedovem naravnem okolju kopičijo v telesu v količinah, ki bi lahko škodovala zdravju medveda. Tako sem analizirala raven strupenih kovin v mehkih in trdih tkivih odvzetih medvedov ter ugotovila, da starost, spol, spolna zrelost, sezona in obdobje rasti dejansko vplivajo na vstop in kopičenje strupenih kovin v organizmu medveda.”



Preskus učinkovitosti krmljenja medvedov z mrhovino

Krmljenje medvedov z mrhovino je bilo leta 2004 v Sloveniji prepovedano, kar je sprožilo močne pomisleke. V javnosti so namreč prevladovala nekatera prepričanja o učinkovitosti takega krmljenja, še posebej glede preprečevanja napadov na drobnico, čeprav raziskave takih prepričanj niso podpirale.

Da bi v zvezi s tem pridobili **eksperimentalne podatke**, smo izvedli preskus priljubljenosti mrhovine v primerjavi s hrano rastlinskega izvora. V preskusu smo 19 krmišč 2 leti izmenično zalagali ali s koruzo ali pa hkrati s koruzo in ostanki divjadi (zlasti povožene). Rabo krmišč smo spremljali s fotopastmi.

Preskus je pokazal, da so medvedi nekoliko raje uporabljali krmišča z mrhovino.

Na »mrhoviščih« je bila prisotnost medveda v povprečju za okoli 1/3 pogostejša kot na krmiščih s hrano rastlinskega izvora. Zanimivo je, da so bila mrhovišča bolj priljubljena le tisto leto, ko je bilo malo naravne hrane, v letu z obilnim obrodом bukve pa med obema tipoma krmišč ni bilo razlik.

Na osnovi izsledkov predlagamo, da se mrhovino divjih živali (zlasti povoženih) lahko polaga takrat, ko je na voljo in se jo lahko brez večjega navora dostavi na krmišče. Tako krmljenje se sme uporabljati le takrat in tam, ko želene učinke (odvrčanje medvedov od naselij, štetje, privabljanje zaradi lova) presegajo neželene, kar je moč oceniti le z argumentirano presojo.



Rabo poskusnih krmišč s strani medveda smo s pomočjo nameščenih fotokamer nepretrgoma spremljali dve leti.



Poročilo:



SKENIRAJ!

Komunikacija v službi ohranjanja velikih zveri

Načrtovanje komunikacijskih aktivnosti, njihovo izvajanje in vrednotenje so eni od ključnih pogojev za uspešno varstvo velikih zveri. Večina aktivnosti projekta vključuje dialog in sodelovanje z interesnimi skupinami ter tudi izvajanje kampanje ozaveščanja o rjavem medvedu in sobivanju z njim. Člani projektne skupine se zavedamo, da sta učenje na podlagi izkušenj drugih in delitev izkušenj ključnega pomena za uspešnejše izvajanje projektne aktivnosti in za zagotavljanje prenosljivosti dobrih praks.

Letos smo zato v sodelovanju s projektom LIFE Lynx organizirali mednarodno tridnevno delavnico z naslovom **“Komuniciranje pri varstvu in upravljanju velikih zveri”**. Namen dogodka sta bila pogovor o ključnih izzivih in priložnostih pri komuniciranju z glavnimi deležniki v procesu varovanja velikih zveri in predstavitev primerov dobrih praks. Domači in mednarodni strokovnjaki ter izvajalci komunikacijskih aktivnosti so imeli na delavnici priložnost deliti svoje znanje, izmenjati izkušnje in se pogovoriti o rešitvah za izzive pri varstvu velikih zveri.



V prvih dveh dneh se je zvrstilo kar 16 predstavitev strokovnjakov z izkušnjami na področju komunikacije z deležniki, katerim so sledile obširne diskusije med udeleženci delavnice.



Udeleženci delavnice so v manjših delovnih skupinah oblikovali scenarije za komuniciranje z različnimi interesnimi skupinami na temo varstva medveda in risa.

mag. Irena Furlan,
biologinja in pedagoški vodja v ZOO Ljubljana

“V okviru projekta LIFE DINALP BEAR smo v Živalskem vrtu Ljubljana na interaktivnem terminalu postavili informacijsko točko o medvedih. Prav zmanjševanje števila konfliktov ljudi z medvedi je eden najpomembnejših ciljev tega projekta, h kateremu želimo doprinesiti tudi z informiranjem obiskovalcev v našem živalskem vrtu. Obiskovalci info točko pogosto obiščejo. Najbolj so obiskane interaktivne strani, kjer se obiskovalci učijo na igriv način, ter strani, kjer je pojasnjeno sobivanje človeka z medvedom.”



Zmanjšanje negativnih in povečanje pozitivnih učinkov medvedjega turizma

Turizem, povezan z medvedi, mora biti skrbno načrtovan, da v čim večji meri preprečuje možnost povečanja števila konfliktov z ljudmi. Na pobudo Ministrstva za okolje in prostor RS smo nedavno pripravili predlog ureditve pravnega okvira pridobitnega opazovanja medveda.

Najprej smo organizirali posvet z naslovom »Medved kot vrednota v turizmu«, na katerem smo povabili odločevalce, strokovnjake za velike zveri, upravljavce lovišč s posebnim namenom, lokalne turistične organizacije in predstavnike turističnih agencij, ki tržijo turizem, povezan z medvedi, in si izmenjali izkušnje in mnenja glede dejavnosti opazovanja medvedov. Osvetlili smo pozitivne in negativne učinke turističnih aktivnosti na vrsto ter se pogovorili o priložnostih, ki jih ta

dejavnost predstavlja za lokalno skupnost.

Na podlagi posveta smo pripravili priporočila za pravno ureditev aktivnosti opazovanja medvedov. Predlagali smo vzpostavitev formalnega izobraževanja za vodnike, ki bo med drugim zajemalo osnove ekologije, biologije in vedenja vrste ter znanje o ustreznem ukrepanju ob srečanju z medvedom in nepričakovanih dogodkih. Poudarili smo pomen stalne prisotnosti usposobljenega vodnika ob gostih in podali priporočila glede opazovalnic in privabljanja medvedov. Cilj predlagane pravne ureditve je preprečiti potencialno negativne učinke turistične dejavnosti na medveda, zagotoviti kakovosten produkt za goste in omogočiti ekonomske koristi sobivanja z medvedom za lokalno skupnost.



Predstavitev primera dobre prakse opazovanja medveda smo si skupaj s predstavniki Ministrstva za okolje in prostor RS ogledali tudi na terenu.



Cilj predlagane pravne ureditve je preprečiti potencialno negativne učinke turistične dejavnosti na medveda, zagotoviti kakovosten produkt za goste in omogočiti ekonomske koristi sobivanja z medvedom za lokalno skupnost.

Dr. Anja Moric,
raziskovalka na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo
Filozofske fakultete v Ljubljani, direktorica Zavoda Putscherle

“Kočevska, od koder prihajam, je neusahljiv vir navdiha za moje raziskovalno in kreativno delo. Zato je »Bearies« kolekcijo keramičnih izdelkov popolnoma spontano navdihnil prebivalec kočevskih gozdov – rjavi medved. Z »Bearies« izdelki sem želela ljudi opozoriti na pomen medveda za lokalno okolje in jih kar ob zajtrku, pitju čaja ali kave opominjati na pomen sobivanja s tem kosmatincem. Glineni izdelki so okolju prijazni, s čimer pripomorejo k ohranjanju narave in s tem medvedovega življenjskega prostora.”



Gostili smo 26. IBA konferenco

Septembra 2018 se je v Ljubljani srečalo več kot 250 strokovnjakov in upravljavcev z medvedi iz 42-ih držav. Udeležili so se konference »Življenje z medvedi – 26. Mednarodna konferenca o raziskovanju in upravljanju medvedov« (IBA konferenca), ki je potekala v okviru projekta LIFE DINALP BEAR. Osrednja tema 26. IBA konference je bilo sobivanje ljudi z medvedi na gosto poseljenih in politično razdrobljenih območjih. V okviru pestrega konferenčnega programa so strokovnjaki in upravljavci predstavili rezultate najnovejših raziskav, tehnične napredke in študije primerov iz širokega spektra tem, pomembnih za zagotavljanje dolgoročnega sobivanja ljudi z medvedi.

Predavanj na konferenci se je zvrstilo kar 88, predstavitev plakatov pa je vključevala več kot 90 razstavljenih. Vsak delegat se je poleg tega lahko udeležil še dveh od štirih tematskih delavnic, ki so bile organizirane tekom konference.

V sklopu konference so se odvili tudi dogodki, odprti za javnost. Na tržnici medvedu prijaznih izdelkov so delegati in zainteresira-

i Mednarodno združenje za raziskave in upravljanje medvedov (IBA) je neprofitna organizacija, ki združuje profesionalne biologe, upravljavce in druge, ki se posvečajo ohranjanju medvedov po celem svetu. Organizacija ima več kot 550 članov iz več kot 50 držav.

na javnost imeli priložnost spoznati »medvedu prijazne ambasadorje« ter z nakupom izdelkov podpreti njihova prizadevanja za ohranjanje medveda. Večerno, za javnost odprto predavanje "Severni medvedi v spreminjajoči se Arktiki" dr. Andrew E. Derochja, enega izmed vodilnih strokovnjakov za to vrsto na svetu, je privabilo veliko zanimanja tako s strani javnosti kot tudi medijev.

Projektna skupina je ponosna, da je na konferenci predstavila dosežke projektnih akcij LIFE DINALP BEAR. Sodelovali smo s kar 14 predstavitevami in organizirali tudi eno izmed štirih delavnic za udeležence konference.



Bogat program konference je med drugim vključeval 88 predavanj in več kot 90 razstavljenih plakatov.

Knjiga povzetkov:



SKENIRAJ!



»26. Mednarodna konferenca o raziskovanju in upravljanju medvedov« je potekala v okviru projekta LIFE DINALP BEAR in v organizaciji Univerze v Ljubljani ter Zavoda za gozdove Slovenije.



Tržnica medvedu prijaznih izdelkov je bila odlična priložnost, da so obiskovalci z nakupom medvedu prijaznih izdelkov podprli prizadevanja medvedu prijaznih ambasadorjev za ohranjanje medveda.

Dr. Andreas Zedrosser,
predsednik IBA in profesor na Univerzi »South-Eastern Norway« na Norveškem

“Ekipa LIFE DINALP BEAR je velikodušno in zelo uspešno organizirala vrhunsko IBA konferenco, na kateri so strokovnjaki z vsega sveta predstavili najnovejše raziskave, ki so zajemale vseh 8 vrst medvedov. Konference IBA pomagajo poudariti tiste teme o upravljanju in ohranjanju medvedov, ki so aktualne za državo, kjer konferenca poteka. Učinek IBA konferenc sega dlje od medvedov, saj medvedi služijo kot odlična krovna vrsta glede prizadevanj za ohranjanje narave. Ekipa LIFE DINALP BEAR je tako Ljubljano leta 2018 postavila za svetovno prestolnico upravljanja, raziskovanja in ohranjanja medvedov. Upam, da bodo ti pozitivni učinki trajali še dolgo!”



Podprli smo novi Kodeks obnašanja v naravi

Na pobudo Zveze tabornikov Slovenije je nastal **kodeks »Obisk v naravi«**, ki zajema smernice spoštljivega obnašanja v naravi v Sloveniji in spodbuja varovanje okolja. Vključuje pet ključnih načel: spoštovanje narave, sebe, drugih, lastnine in lokalne skupnosti. Cilj kodeksa je bolje informirati obiskovalce narave ter turiste o tem, kako se v Sloveniji v naravi obnašamo. Pri njegovem oblikovanju je sodelovalo kar 27 organizacij, med njimi tudi projekt LIFE DINALP BEAR.

Smernice v kodeksu so določene splošno in poljudno, tako da jih lahko uporabljata vsakdo, nekatere pa so še posebej pomembne z vidika pravilnega vedenja na območju prisotnosti medveda, npr: v naravi ne puščamo odpadkov, ne posegamo v brloge in krmišča, z govorjenjem opozarjamo na svojo prisotnost,

da se živali lahko umaknejo, ne uporabljamo lovskih opazovalnic. V okviru projekta spodbujamo razvoj odgovornih turističnih programov, povezanih z medvedom, zato nam bodo v kodeksu zapisane usmeritve pomagale pri osveščanju obiskovalcev narave na območju prisotnosti medveda.



Kodeks:



SKENIRAJ!



Kodeks »Obisk v naravi« je na predstavitveni konferenci podpisalo kar 27 organizacij v Sloveniji.



Ivan Crnković Pavenka,
Zavetišče za medvede Kuterevo, Hrvaška

“V zavetišču za medvede Kuterevo nudimo vseživljenjsko oskrbo medvedom, ki so jih zaradi izgube matere vzgojili ljudje in ki posledično ne morejo več svobodno živeti v naravi. Vedno z veseljem gostimo ljudi iz celega sveta, ki jih zanima ohranjanje medvedov. Še posebej smo zadovoljni, da redno gostimo člane intervencijskih skupin za medvede iz Hrvaške in drugih držav. Vse to je naš prispevek k zmanjšanju konfliktov med človekom in medvedom, torej k izboljšanju sobivanja po vsem svetu.”



Koordinator projekta



ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE
Slovenia Forest Service

Univerza v Ljubljani

Ostali projektni partnerji



REGIONE del VENETO



PROVINCIA
AUTONOMA DI TRENTO



AUTOCESTA RIJKA-ZAGREB d.o.o.
DRUŠTVO ZA GRADNJO I DOPOLNITVENO ODRŽAVANJE AVTOCEST

Sofinancerji



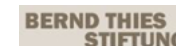
REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR



Ministry of Agriculture
Republic of Croatia



MINISTERIUM
FÜR EIN
LEBENSWEITES
ÖSTERREICH



BERND THIES
STIFTUNG

EURONATUR

O projektu

Akronim: LIFE DINALP BEAR

Ime projekta: Celovito upravljanje in varstvo rjavega medveda v Severnih Dinaridih in Alpah

Šifra projekta: LIFE13 NAT/SI/000550

Trajanje projekta: 01/07/2014 – 30/06/2019

Spletna stran: www.dinalpbear.eu

Spremljate nas lahko tudi na Facebooku

(www.facebook.com/dinalpbear)

in Twitterju (www.twitter.com/dinalpbear).

E-pošta: dinalpbear@gmail.com

O tej izdaji glasila

Urednica: Nives Pagon

Priprava, pregled in prevod besedil: Dejan Bordjan, Urša Fležar, Patricia M. Graf, Đuro Huber, Klemen Jerina, Irena Kavčič, Felix Knauer, Aleksandra Majjić Skrbinšek, Urša Marinko, Paolo Molinari, Ester Polaina, Slaven Reljić, Mariano Rodríguez Recio, Tomaž Skrbinšek

Fotografije, zemljevidi, sheme: Arhiv Progetto Lince Italia, Aleš Arh LIFE DINALP BEAR, Urša Fležar, Đuro Huber, Klemen Jerina, Irena Kavčič, Felix Knauer, Miha Krofel, Žan Kuralt, Aleksandra Majjić Skrbinšek, Urša Marinko, Nives Pagon, Mariano Rodríguez Recio, Maja Sever, Tomaž Skrbinšek, Matija Stergar

Izdajatelj: Zavod za gozdove Slovenije

Grafično oblikovanje: Nuša Stanojević Suwa

Jezikovni pregled: Tea Karlo s.p.

Tisk: Tiskarna Ribnica

ISSN 2463-9087

Tiskano na recikliran papir. Brezplačen izvod.

Ljubljana, december 2018

S finančno podporo
finančnega mehanizma
Evropske unije LIFE.



**LIFE
DINALP
BEAR**

Celovito upravljanje in varstvo
rjavega medveda v severnih
Dinaridih in Alpah

